

Київський стличний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури та мистецтва
Кафедра української мови

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА: ВСТУП ДО КУРСУ. ФОНЕТИКА І ФОНОЛОГІЯ. ОРФОЕПІЯ

для студентів

спеціальності	<u>035 Філологія</u> (шифр і назва спеціальності)
освітнього рівня	<u>першого (бакалаврського)</u> (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	<u>035.01.01 Українська мова та література</u> (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації	<u>035.01 Українська мова та література</u> (назва спеціалізації)

Київ – 2024

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка	
Кафедра української мови	Караман Станіслав Олександрович, професор кафедри української мови
Програма екзамену з дисципліни	Сучасна українська літературна мова: Вступ до курсу. Фонетика і Фонологія. Орфоепія.
Курс	1
Спеціальність (спеціалізація)	035. Філологія
Форма проведення: Письмова/усна/комбінована	Усний, очний
Тривалість проведення:	2 академічні години
Максимальна кількість балів: 40 балів	40 балів
Критерії оцінювання	Захист <u>трьох</u> проєктів за переліком пропонованих тем . 1. один проєкт - 10 балами. 2. Виконання фонетичного аналізу пропонованих слів – 10 балів.
Перелік допоміжних матеріалів:	1. Караман С., Караман О. Орфоепічний тренінг: Посібник. КУ імені Бориса Грінченка, 2009. 208 с. 2. Караман С., Караман О. Сучасна українська літературна мова: Підручник. Част. І. Фонетика. Фонологія. Графіка. КМПУ ім. Б.Д.Гринченка, 2005. 188 с. 3. Караман С. О., Караман О. В. Сучасна українська літературна мова Фонетика. Фонологія. Графіка: Підручник / за ред. С. О. Карамана. 3-тє вид., перероб. і допов. КУ імені Бориса Грінченка, 2021. 188 с. 4. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фонетика: Підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013. 344 с. 5. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. С. Карамана. Київ : Літера, 2011. 560 с.
Орієнтовний перелік питань	Орієнтовний перелік тем до екзамену (захист проєктів) 1. Фонетика як наука і навчальна дисципліна. Предмет і об'єкт фонетики 2. Галузі фонетики як науки. Методи дослідження описової фонетики 3. Зв'язок фонетики з мовознавчими і немовознавчими

дисциплінами

4. Поняття про звуки мови. Акустичні властивості звуків
5. Тони, обертони, резонатор. Форманти звуків. Спектр і тембр звука
6. Будова мовленнєвого апарату. Нижній поверх мовленнєвого апарату. Активні і пасивні органи нижнього поверху мовленнєвого апарату
7. Середній поверх мовленнєвого апарату
8. Верхній поверх мовленнєвого апарату
9. Фази артикуляції. Артикуляційна база мовлення
10. Лінгвістичний аспект мовних звуків
11. Членороздільні і нечленороздільні звуки мови. Подвійне членування мови
12. Співвідношення звуків у різних мовах
13. Творення голосних звуків. Класифікація голосних звуків
14. Основні ознаки приголосних звуків
15. Класифікація губних приголосних
16. Класифікація передньоязикових верхньозубних приголосних звуків
17. Класифікація свистячих приголосних звуків
18. Класифікація шиплячих приголосних звуків
19. Класифікація задньоязикових звуків та глоткового *г*
20. Система приголосних звуків
21. Зародження і розвиток фонології в Україні
22. Поняття інваріант та основний алофон фонем /а/, /о/, /в/.
23. Природа фонем. Функції фонем.
24. Інваріант та основний алофон фонем /е/, /у/, /м/, /н/.
25. Інваріант та основний алофон фонем /и/, /і/, /п/, /б/, /ф/.
26. Інваріант та основний алофон фонем /д/, /т/, /з/, /с/.
27. Інваріант та основний алофон фонем /н'/, /л'/, /р/, /р'/.
28. Інваріант та основний алофон фонем /ц/, /дз'/, /ц/, /дз'/.
29. Інваріант та основний алофон фонем /ш/, /ж/, /ч/.
30. Інваріант та основний алофон фонем /дж/, /г/, /г/.
31. Інваріант та основний алофон фонем /й/, /к/, /х/.
32. Сильна і слабка позиції фонем. Опозиції фонем
33. Фонетична і фонематична транскрипції
34. Фонетична система мови. Одиниці та засоби фонетичної системи
35. Сегментні і суперсегментні одиниці фонетичної системи мови
36. Фраза. Синтагма
37. Основні функції інтонації
38. Фонетичне членування мовленнєвого потоку
39. Фразовий наголос. Типи мелодики
40. Пауза. Функції паузи і мелодики

41. Склад. Структура складу української мови у порівнянні із старослов'янською мовою
42. Теорії складу
43. Типи складів
44. Український складоподіл
45. Складотворчі і нескладотворчі звуки української мови
46. Ритмічна структура слова
47. Наголос. Основи наукового вивчення наголосу
48. Фонетична природа українського наголосу
49. Характеристика наголосу у різних мовах
50. Транскрипція і транслітерація
51. Основні правила наголошування слів української мови
52. Характеристика наголосу. Функції наголосу
53. Українська графіка. Система графем української мови
54. Український алфавіт
55. Принципи графіки
56. Звукове значення букв я, є, ї, ю
57. Звукове значення букв й, в
58. Звукове значення букв щ, ґ, ґ
59. Співвідношення між буквами та фонемами
60. Українська орфографія
61. Відхилення від фонематичного принципу графіки
62. Становлення писемності в Україні
63. Слов'янська писемність
64. Походження східнослов'янської писемності
65. Типи письма
66. Фонетичний та фонематичний принципи орфографії
67. Морфологічний принцип орфографії
68. Історичний та семантико-диференційний принципи орфографії
69. Написання слів разом, окремо та через дефіс
70. Правила вживання великої літери
71. Правопис слів іншомовного походження
72. Вживання апострофа та м'якого знака
73. Явище акомодатії
74. Редукція голосних. Зміни голосних у потоці мовлення
75. Спрощення приголосних
76. Асиміляція за дзвінкістю і глухістю
77. Асиміляція у групах «свистячі/свистячі»
78. Асиміляція за способом творення
79. Чергування /o/ та /e/ з /i/
80. Чергування /o/ та /e/ з фонемним нулем
81. Чергування /e/-/o/ після шиплячих приголосних та після /й/
82. Чергування приголосних фонем /г/, /к/, /х/, /ж/, /ч/,

/ш/

83. Чергування твердих і м'яких передньоязикових відповідників

84. Чергування однієї приголосної фонemi із звукосполученням з двох приголосних

85. Вимова голосних звуків

86. Правила переносу слів з рядка в рядок у порівнянні з українським складоподілом

87. Палаталізація приголосних звуків

88. Подовження приголосних звуків

89. Уподібнювальна палаталізація передньоязикових приголосних у звукосполученнях

90. Деякі особливості вимови слів іншомовного походження

91. Вимова губних приголосних /в/, /ф/

92. Вимова губних приголосних /б/, /п/, /м/

93. Вимова приголосних /д/, /т/, /р/, /л/

94. Вимова приголосних /н/, /з/, /ш/

95. Вимова приголосних /с/, /ш/, /ц/

96. Вимова приголосних /дз/, /дж/, /ж/

97. Вимова приголосних /й/, /ч/, голосних /е/, /и/

98. Вимова приголосних /к/, /х/, /г/

99. Вимова приголосних /г/, / ґ /, голосних о/, /у/

100. Вимова передньоязикових приголосних перед /і/

2. Виконати фонетичний аналіз пропонованих слів (індивідуальний варіант) Подати коментар фонетичних процесів у поданих словах.

Екзаменатор

БМар

Завідувач кафедри української мови

Караман Станіслав Олександрович

Бойко Марія Іванівна

Вінтонів Михайло Олексійович